वेन्मुहुः । पश्चाच्च वारिणा प्रोक्ष्य शुचीन्येवमुदाहरेत् । तोयाभावे परस्पर्शे भूमीसंवेशनेऽपि च । कुण्डिकायाः परित्यागोदहनं वापदि स्मृतम्" देवलः । आमान्नपरिशोधने विशेषमाह हारीतः । "तस्य यन्मात्रमुपहतं तन्मात्रं परित्यज्य शेषस्य कण्डनप्रक्षालने कुर्य्यात् । "पयसां दध्नां क्रीतानामवहननपवनैः, व्रीहियवगोधूमानां घर्षणदलनपेषाद्यैः शिम्बिधान्यानां कण्डनविमृशनप्रक्षालनैः फलीकृतानां घर्षणप्रक्षालेन पर्य्यग्निकरणैः शाकमूलफलानां भूस्थानग्रहणप्रक्षालनैः इक्षुकाण्डानां, स्वविधिविधानात् यज्ञहविषां श्रपणमेव स्नेहानां पुनः पाककृतलवणानां पुक्कसादिभिः स्पृष्टानां भूस्थानं तृणकाष्ठानामादित्यदर्शनाच्छौचम् । हारी० "गवाघ्रातेषु कांस्येषु शूद्रोच्छिष्टेषु वा पुनः । दशभिर्भस्मभिः शुद्धिः श्वकाकोपहतेषु च" शाता० । दुष्टाभिशस्तपतिततिर्य्यगधोवर्णोपहतानामित्यनुवृत्तौ "यानशयनासनानि परिहार्य्याणीत्येके मन्यन्ते असंस्कृतायां भूमौ न्यस्तानां तृणानां प्रक्षालनं न रक्षोपहतानामभ्युक्षणम् एषं क्षुद्रसमिधां महतां काष्ठानामुपघाते प्रक्षाल्यावशोधनं दारुमयाणामुच्छिष्टसमन्वारब्धानामनुलेखनम् उच्छिष्टलेपोपहतानामेव तक्षणं मूत्रपुरीषलोहितरेतःप्रभृतिभिरुत्सर्गः मृण्मयानां पात्राणामुच्छिष्टसमन्वारब्धानामवज्वालनम् उच्छिष्टलेपोपहतानां पुनर्दहनं मूत्रपुरीषलोहितरेतःप्रभृतिभिरुत्सर्गः" बौधा० । शौचं सहस्रलोम्नां तु मारुतार्केन्दुरश्मिभिः । रेतःस्पृष्टं शवस्पृष्टमाविकं नैव शुध्यति" अङ्गिराः । अथाशुद्ध्यपवादः । नित्यमास्यं शुचि स्त्रीणां शकुनिः फलपातने । स्नवने तु शुचिर्वत्स श्वा मृगग्रहणे शुचिः" मनुः "वत्सः प्रस्नवने मेध्यः शकुनिः फलपातने । स्त्रियश्च रतिसंसर्गे श्वा मृगग्रहणे शुचिः" शाता० "श्वभिर्हतस्य यन्मांसं शुचि तन्मनुरब्रवीत् । क्रव्याद्भिश्च हतस्यान्यैश्चण्डालाद्यैश्च दस्युभिः" मनुः "तथा मांसं श्वचण्डालक्रव्यादादिनिपातितम्, याज्ञ० । शुचीति शेषः । "श्वहताश्च मृगा धन्याः पातितं तु खगैः फलम् । बालैरनुपरिक्रान्तं स्त्रीभिराचारितञ्च यत् । प्रसारितञ्च यत् पण्यं ये दोषाः स्त्रीमुखेषु च । मशकैर्मक्षिकाभिश्च निलीनं नोपहन्यते । क्षितिस्थाश्चैव याआपो गवां तृप्तिकराश्च याः" । वसि० "रश्मिरग्निरजश्छाया गौरश्वो वसुधाऽनिलः । विप्रुषोमक्षिकाः स्पर्शे वत्सः प्रस्नवने शुचिः । कारुहस्तः शुचिः पण्यं भैक्ष्यं योषिन्मुखं तथा" याज्ञ० । "आत्मशय्यासनं वस्त्रं जाया पात्रं कमण्डलुः । शुचीन्यात्मन एतानि परेषामशुचीनि तु" बौधा० । "स्वा भार्य्या शिशुर्वस्त्रं स्वमुपवीतं कमण्डलुः । आत्मनः कथितं शुद्धं न तु शुद्धं परस्य तु" शङ्खः । "आत्मशय्यासनं वस्त्रं मेध्यं वाऽमलदूषितम् । ब्रह्मचारिगतं भैक्ष्यं नित्यं मेध्यमिति स्थितिः । आसनं शयनं यानं स्त्रीमुखं कुतपं क्षुरम् । न दूषयन्ति विद्वांसो यज्ञेषु चमसं तथा । गौरश्वोविप्रुषश्छाया मक्षिका शलभः शलः । अजोहस्ती रणे छत्रं रश्मयश्चन्द्रसूर्य्ययोः । भूमिरग्निरजो वायुरापोदधि घृतं पयः । सर्व्वाण्येतानि शुद्धानि स्पर्शे मेध्यानि नित्यशः" यमः । "शुचिरग्निः शुचिर्वायुः पवित्रा ये वहिश्चराः । आपश्च शुचयोनित्यं पन्थाः सञ्चरणाच्छुचिः । आपःशुद्धा भूमिगता शुचिर्नारी पतिव्रता । शुचिर्धर्म्मपरो राजा संतुष्टो ब्राह्मणः शुचिः" यमः । "रजोभूर्वायुरग्निश्च मार्ज्जारश्च सदा शुचिः" विष्णुः "शुद्धं नदीगतं तोयं सर्व्व एव तथाऽऽकराः । शुद्धं प्रसारितं पण्यम् शुद्धमश्वाजयोर्मुखम् । मुखवर्जं च गौः शुद्धा मार्ज्जारश्चंक्रमे शुचिः" शङ्ख० । "अदूष्या सन्तता धारा वातोद्धूताश्च रेणवः । स्त्रियो वृद्धाश्च बालाश्च न दुष्यन्ति कदाचन । मार्ज्जारश्चैव दर्व्वी च मारुतश्च सदा शुचिः" परा० । आकराः सोमपानं च वाचा यच्च प्रशस्यते" उश० शुचयः इति शेषः । "अदूष्या सन्तता धारा वातोद्धूताश्च रेणवः । आकराः शुचयः सर्व्वे वर्जयित्वा सुराकरम्" बौधा० "रेणवः शुचयः सर्व्वे वायुना समुदीरिताः । अन्यत्र रासभाजाविश्वसमूहनिवाससाम्" पेठी० "गवाश्वरथनागानां प्रशस्तारेणवः सदा । अप्रशस्ताः समूहन्याःश्वाविरासभवाससाम्" उश० "अपि नोच्छिष्टदोषोऽस्ति मधुनो न च सर्पिषः । न फलानां न चेक्षूणां नाकराणां न योषिताम्" शाता० । "शुचि पूतं स्वयं शुद्धं पवित्रं चेति केवलम् । मेध्यं चतुर्विधं लोके प्रजानां मनुरब्रवीत्" । तथा "नवं चानिर्मलं वापि शुचीति द्रव्यमुच्यते । शोधितं तु यदान्येन तत्पूतमभिधीयते । स्वयमेव हि यद् द्रव्यं केवलं धन्यतां गतम् । स्थावरं जङ्गमं वापि स्वयं शुद्धमिति स्मृतम् । अन्यद्रव्यैरदूष्यं च स्वयमन्यानि शोधयेत् । हव्यकव्येषु पूज्यं यत्तत्पवित्रमिति स्मृतम् । अथ सर्वाणि धान्यानि हव्यान्याभरणानि च । अवर्ज्यभक्ष्यजातीनि शुचीन्येतानि केवलम् । वर्जिते निखिले द्रव्ये शुचिसंज्ञा न वर्त्तते । तस्मिन्नेवेह